

Opracowanie graficzne Zenon Porada

Redakcja Jadwiga Michalska

Recenzenci prof. dr hab. Jerzy Maternicki, prof. dr hab. Rafał Stobiecki

Książka została opublikowana dzięki pomocy finansowej
Centrum Europejskiego Natolin

© Copyright by Andrzej Wierzbicki
Copyright © 2009 by Wydawnictwo TRIO
and Centrum Europejskie Natolin, Warszawa 2009

ISBN 978-83-7436-207-8

ISBN 978-83-9188-112-5

Wydawnictwo TRIO, 00-958 Warszawa, ul. Miedziana 11

[http:// www.wydawnictwotrio.pl](http://www.wydawnictwotrio.pl)

e-mail: trio@wydawnictwotrio.pl

Wydanie pierwsze, Warszawa 2009

Skład i łamanie: ANTER s.c., ul. Tamka 4, lok. 12, Warszawa

Druk i oprawa:
Read Me, Łódź, ul. Olechowska 83

Spis treści

Słowo wstępne 7

Rozdział 1. Europy straż przednia 11

Europa – kręgi odniesień (13) Polskie przedmurze chrześcijańskiej Europy (18) Europa i Orient w kulturze sarmatyzmu (22) Polskie przedmurze cywilizowanej Europy (24) Sarmatyzm i oświecenie wobec cywilizacyjnych przeszczepów (25) *Ex Occidente lux* (27) Cywilizacja – elementy oświeceniowych teorii rozwoju (29) Geografia cywilizacyjna Europy (32) Przynależność do Europy a polskie „anomalie” (34) Wizje Europy zjednoczonej dla pokoju (35)

Rozdział 2. Polskie koncepcje europejskiej jedności 39

Jedność pod hegemonią – warianty wschodni i zachodni (Czartoryski, Hoene-Wroński, Kołłątaj, Staszic, Wybicki) (42) Jedność bez hegemonii – projekt *Konstytucji dla Europy* Jastrzębowski (55)

Rozdział 3. Eurofile, eurofobi, eurosceptycy 63

Wielka Emigracja – eurozbliżenie czy oddalenie? (65) Ojczyzna i obczyzna (66) „Narodowość” i romantyczny multilinearyzm (69) „Słowiańszczyzna” a Europa (72)

Rozdział 4. Polska w Europie 93

Koncepcja polskiego prekursorstwa (96) Polska szansą „odmongolizowania” Europy (104) Polska apostołem cywilizacji europejskiej na Wschodzie (108) Prekursorstwo unijne Polski (112) Zjednoczeniowe pomysły na przyszłość (114)

Rozdział 5. Polska wobec europejskiej normy 125

„Medycyna” i pedagogika historyczno-polityczna (127) „Pesymistyczne” koncepcje polskiej anomalii (anomalii charakterologiczna – syndrom Ponińskiego; anomalii ustrojowa – syndrom Dejaniry) (132) „Optymistyczne” polemiki z koncepcjami polskiej nienormalności (monolinearysta Hoffman, multilinearysta Waliszewski) (144) Normalizacja dziejów Polski w koncepcjach warszawskich pozytywistów (155) Na fali neoromantycznego optymizmu (159)

Rozdział 6. Od powojnia do powojnia (1918–1945) 173

Widmo mrowiska (175) „Mit” cywilizacji europejskiej? (185) Polska wobec Zachodu (aspekt charakterologiczny) (188) Europa wielu Europ? (193) Stany Zjednoczone Europy (197)

Rozdział 7. Z perspektywy ładu pojałtańskiego (rekonesans) 209

W walce z historiografią „kłamstwa i mistyfikacji” (211) Na emigracji – Europa, o którą warto zabiegać (216) W kraju – „zła” Europa i „zły” Zachód (236) W stronę Europy „dobrej” (240) Europeizacja przez sowietyzację – ostatnia propozycja ideologii PRL (250)

Zakończenie 255

Indeks osób 261